

Otzet 'alzinar' (*CostManc.* I, s. v. *otset*), *utzet* id., usual segons *AlcM* al Pla de Bages; *Otzet* documentat com a nom de llinatge ja en el S. XIII (*DAG.*); prové de *ILICE* amb el sufix collectiu *-ETUM*, passant per les etapes de: *elzet* > *euzet* > *ouzet*; veg. *ALZINA*, per a la variada fonètica d'aquest mot.

OU, del llatí *ōvum* id., pronunciat vulgarment amb o oberta. □ 1.ª *doc.*: orígens de l'idioma (Desclot, Lluïll etc.).

General en totes les èpoques i comú a totes les llengües romàniques: totes elles suposen una base amb o oberta, per a l'explicació de la qual, veg. *M-L., Introducció*, § 131.¹

Notem la documentació d'alguns usos: *ous ferrats* [1565], *ou estantís* 'ou passat' [1655], *ous menats* 'ous remenats' [1718]; *ou* 'testicle', en *Somni*]Joan, 2758 (fi S. xv), *ou filòsòfic*, emprat com a nom d'un pot d'apotecari [1785, *DAG.*]; *ou de reig*, bolet de l'esp. *Amanita caesarea*, especialment quan és tendre i encara no obert [*DAG.*], registrat per JCoromines a St. Aniol de Fin. (Garrotxa, 1968); *ou del diable*, exemplar jove, en forma d'ou, del bolet *Pballus impudicus* [*DFa.*]; *ou*, dit d'una mena de petxina de les dimensions d'un ou, i *ou de plom*, de closca d'ou de gallina, sencera i plena de plom en el seu interior, que s'utilitza com a plomada en l'ormeig anomenat *llença forta*, recollit a St. Pol (*BDC* xiv, 43); *trobar (cercar) pèls als ous* 'cercar pretextos fútils' ['el duch de Bretanya --- ab altres cavallers, a manera de aquells qui cerquen pèl en l'ou e nuu en lo jonch, cercaven via com porien desfavorir Curial» (*Curial* II, 187.22)]; *fer l'ou* 'pondre' [Lacav. 1696], segons *AlcM* 'morir-se' en el llenguatge familiar de l'Emp.; fou emprat amb l'acc. de 'destruir, eliminar' per Coromines: «La junta del Casino Mercantil si un fa operacions desmesurades li pot exigir garanties i fins el pot liquidar: lo que se'n diu *fer l'ou*» (*Diaris i Rec.* II, 372); per a altres usos, fraseologia i locucions, veg. *AlcM* i *DAG.*

DERIV.: *Ouat*, *v. ouat* (infra). *Quataire* 'el qui compra i ven ous'; *ouater*, -a, id., localitzat a Val. i Lluçena per *AlcM*, documentat amb grafia *oueter* en un text de 1718 per *DAG.*; MGadea, de la comarca d'Alcoi, usa *oveter*: «Per a hòus els de Petracos [Ous de Petracos nom d'unes penyes famoses], / que si foren hòus de veres, / en els dos abastirien / al mercat les *oveteres*» (*Terra del Xè* I, 115); *ouatera* 'copa en què se serveix un ou', és diu a Val. segons *AlcM*. *Ouera* 'vaset de pisa, metall etc. per a servir i prendre els ous bullits' [documentat en inventaris del S. xv (*AlcM*), i en un de 1640 (*DAG.*), i escrit *obera* en un altre de 1789 de Cervera (ib.); 'ovari dels ocells' [en textos de 1490 i de la 2.ª meitat del S. xvi (*AlcM*); OPou, *ThPu.* (1575) duu: «la *ouera*: ouarium» en el capítol «Parts dels ocells» (p. 47a); Lab. 1839, *DFgra.*, Escrig (que escriu *hobuera*); usual a Eiv. segons PzCabr. (que escriu *uera*). *Ouet*, dim. d'*ou*; 'clotet que fan els nois per a jugar a bales' [*DAG.*, veg. també s. v. *OBI*]. *Ovar* o *osar* [en el sentit de 'fecundar la femella' en el següent passatge del *Llibre d'animals de caçar* (1.^a 60

meitat S. xvi): «van en amor a les femelles, *houen* a vegades algunes d'elles» (*AlcM*), i notem a més aquest passatge d'un doc. de 1390: «hauem menjat lo blanch d'una polla *ouada*» (*EUC* XIII, 385); *AlcM* recull «Quina llagosta més *ouada* (= amb ous)» a St. Feliu de G. i «No mateu la gallina, que és *ouada*» a Tort.; *DFgra.* duu *ouada* 'la femella que té ous' i igualment Amengual; en el sentit de 'pondre (una femella)' fou registrat per JCoromines a L'Albagés (Garr., 1935): «La reina de les abelles *obe*».² *Desovar* 'pondre, deixar sortir els ous': *AlcM* el dona com a propi als dialectes or. i occ.; JCoromines el té registrat a Palmar (Albuf. de Val.): «les anguiles mareses van des de l'Albufera per les canals a *desubar* al mar» (1962), i a Formentera: «aquest peix va a *dezuvá* allí» (1963). *Ovat* o *ouat* 'ovalat' [en inv. de 1640: «una capseta de plata *ovada*» (*DAG.*) i en un de Mall. de 1809: «una bacina gran *ovada*» (ib.); *AlcM* dona a més un exemple d'*ouat* del mall. JRosselló (1903), i el sentit de 'finestra en forma ovalada' d'un altre escriptor mallorquí, GMaura (1913)].

Oval adj. [Lacav. 1696 «Figura *oval*, figura feta en forma de ou»; Belv. 1805; Lab. 1839; cf. fr. *ovale*, des de 1553 (Vaganay, *RF* xxxii, 118), cast. *oval* c. 1580]; m. 'cosa en figura d'ou' [Lacav., que ens dona l'exemple: «Lo circo està fet en *oval*»; *DFa.*; els diccionaris del S. xix (Belv. 1805, Lab. 1839, *DFgra.*) duen *òvalo*, evident castellanisme, que sembla ser, per la seva banda, un compromís entre l'it. *òvalo* i cast. *oval* (*DECH* IV, 422a35ss.); el Baró de Maldà va emprar *òvul*: «En quan a la fachada de aquell temple de la Marina --- és magnífica per sa molta escultura, majorment en la estatua o figura de Sant Miquel dins un nincho corresponent collocat sobre del portal major, havent-n'í dos altres colaterals de entrada i excida a la iglesia ab *òvul* sobre» (*Excursions*, p. 4); apareix escrit *òval* en alguns escriptors de la Renaixença (com per ex. EVilanova) i Sagarra (*AlcM*) i aquesta és la forma que duu *DAG.*³ *Ovalar* [Lab. 1839; *DFa.*]. *Ovalat*, -ada [Lab. 1839; fou usat pel Baró de Maldà: «Sobre del nincho de Santa Anna, hi ha un quadro *ovalat* ab una pintura de Santa Eulària de Mèrida» (*Excursions*, p. 19), «Lo [carrer] de Sant Juan, ab lo comensament de una pla-seta i font al mitg, *ovalada*, ab una mitja taronja de rajola de València» (ib., p. 64)].

CULTISMES: *Ovari* [Lab. 1839]; *ovàric*; *ovaritis*. *Ovul*; *ovulació*; *ovular*, *ovulifer*, *ovulliger*. *Oidium*, pres del gr. *ὄιδιον*, dim. de *ὄβον* 'ou', germà del mot llatí.

CPT. amb la forma prefixada *ovario*-, *ovari*: *ovario-tomia*, *ovariàlgia*; amb *ovi*-. *ovípar*, *oviducte*, *oviscapte* (format amb el ll. *scabere* 'rascar'), *ovívor*. *Ovoide*. Amb *ovo*-. *ovologia*, *ovovivípar*.

CPT. amb *oo*-, forma prefixada del citat mot grec: *oogàmia*; *oogoni*; *oòina*, *oolita*, *oolític*, *oosfera*, *oòspora*, *ooteca*, *oomicets*.

¹ E. Campanile creu retrobar *ōvum* en l'*ōvātō* de Persi II, 55, i en el manlleu irl. *ub* (*It. Dial.* xxviii, 1965). — ² *Ovada* (subst.) és nom donat a Rupit a un abeuratge, fet d'ous, que es dona als vedells en